

Kaip tampama esatimi?

Davide Proseri

Sveiki atvykę. Sveikinuos neformaliai, nes esame čia ne dėl formalumo; vertinimas mus paskatino būti čia bei iš įvairių vietų prisijungti prie tiesioginės transliacijos, kad dalyvautume šiame geste. Gestas dažnai yra tikresnis tiesos liudijimas už daugybę žodžių. Šiomet tai buvo galima matyti iš daugelio gestų (taip pat ir visos Bažnyčios), kuriuos pasiūlėme, išgyvenome ir kuriuose dalyvavome. Įvertinimas, kurį išreiškiame dalyvaudami šiame geste, yra mūsų tikrumas: mes žinome (tai ir yra tikrumas), kuo norime sektis. Todėl ir esame čia. Pradėti, kaskart, kasmė pradėti iš pradžių – štai kas leidžia augti tikrumui ir likimo troškimui tuose, kas neketina sustoti.

„Kaip galima gyventi?“. Atsižvelgę į mintis, iškilusias po Brolijos rekolekcijų, šį klausimą pasirinkome vasaros tema mūsų stovykloms ir susitikimams. Toks pavadinimas, būdamas labai paprastas, taip visus užvaldo, kad net ir tie, kurie neišgyvena tokios patirties kaip mūsų, anksčiau ar vėliau turi savęs to paklausti, nes tai susiję su kiekvienu žmogumi. Net ir būdamas toks paprastas, tampa neeiliniu iššūkiu, nes norint atsakyti į šį klausimą, neužtenka vien žodžių, neįmanoma atsakyti įtaigia kalba ar paaiškinimais (kuriuos mums pateikia kas nors kitas ar mes patys), bet tik gyvenant; atsakymas į šį klausimą yra gyvenimas.

Todėl kiekvienais metais atliekame šį vertinimo darbą, stengiamės vertinti tai, ką išgyvenome per praėjusius metus, nes norime užaugti visų pirma žvelgdami į savo patirtį. Šį kartą mums padeda neeilinis Popiežiaus Pranciškaus laiškas, parašytas žurnalistui Scalfari, išspausdintas laikraštyje La Repubblica ir atsakantis į jo klausimus, užduotus šią vasarą. Visiškai be pasipūtimo, vien su begaliniu dėkingumu, manau, mes visi buvome paliesti Popiežiaus žodžių, turint omenyje per šiuos metus nueitą kelią. Popiežius rašo: „Tiems, kas išgyvena krikščionišką tikėjimą, jis anaipol nereiškia pabėgimo nuo pasaulio ar kažin kokios hegemonijos ieškojimo, bet tarnystę žmogui, visam žmogui ir visiems žmonėms, pradedant nuo istorijos pakraščių ir nepamirštant vilties prasmės, kuri skatina kurti gėrį, nepaisant nieko, ir visada žvelgti į priekį“.

Pagalvokime, ką mums reiškia šie žodžiai po visų mūsų šių metų pasirinkimų, susijusių, pavyzdžiui, su rinkimais šalyje ir Lombardijos regione, kai po „formigoniškojo“ nuotykių, visų akys buvo nukreiptos į mus. Tuo metu, kai vyravo visuotinė sumaištis, kai kasdien pasigirdavo ir nutildavo pasiūlymai kurti naujas partijas, koalicijas ir rikiuotes, man buvo įdomu tai, kad bandydami suprasti, kaip turėtume žiūrėti į tai, kas tuo metu vyko, mes nepasitenkinome vien prisitaikymu prie „mažesnio blogio“ (puikiai prisimename), bet pasinaudojome šia proga, kad užduotume klausimą: kas iš tiesų, net ir tokioje situacijoje, mus labiausiai domina? Kur yra mūsų gyvenimo šerdis? Pakartosiu mūsų dažnai cituojama kun. Giussani frazę: ką mes turime brangiausio sau ir visiems, apie ką galime kalbėti visiems (taigi viešai taip pat)? Tokį klausimą sau uždavėme susidūrę su tokia susikūrusia situacija ir sutikome patikrinti, ar esame brandūs. Turiu pastebėti, kad šių metų nueitas kelias yra esminis faktorius, nes iškilęs vertinimas, kuris vėliau buvo viešai publikuojamas (CL pranešime dėl politinės situacijos, artėjant rinkimams), buvo toks: vienintelis dalykas, kurį tikrai turime ginti ir kurio negalime atsisakyti, yra patirtis, kurią išgyvename dėl to, ką susitikome, o jos tikrumą tikriname stabėdami, ar ji gali sukurti išskirtinę esatį, liudijančią apie tą naujieną, kurią Kristus atnešė į gyvenimą, naują visuomenės dalyvį, bet kokioje aplinkoje, net ir politikoje, tai turėtų būti aišku net ir visiškoje sumaištyje (kaip sakė Popiežius: „nereiškia pabėgimo nuo pasaulio ar kažin kokios hegemonijos ieškojimo“).

Po kelių savaitių atsistatydino Popiežius Benediktas XVI, ir šis įvykis mums leido išvysti naujo žmogaus pavyzdį. Kai visas pasaulis stebėjo pro Vatikano vartus išeinantį žmogų, aplinkui visus verkė, o jo veidas spindėjo tikrumu ir džiaugsmu: tai buvo viršūnė sąmoningo suvokimo, kas yra žmogaus didybė ir kam esame pašaukti, kur glūdi mūsų žmogiškasis tikrumas ir kas kuria santykį su tikrove? Tuomet tapo aišku: susidūręs su menamu sutriuškinimu, ne slapčiomis, bet priešais visų akis (nes pasauliui tai atrodė kaip sutriuškinimas: jis nebeturėjo jėgų, todėl privalėjo pasitraukti), kaip žmogaus veidas gali būti toks? Tokioje situacijoje nieko negalima apgauti, žinai, kad visi tave stebi. Kaip žmogus gali būti toks?

Tai, ko kiekvienas ieško savo gyvenime, visuomet yra pasitenkinimas, kažkas, kas iš tikrųjų, o ne pusiau išpildytą tai, kam jaučiamės sukurti. Daug sunkumų ir nejaukumo gimsta iš to, kad mums

pasitenkinimas, tokio pasitenkinimo įgyvendinimas, rodos, priklauso nuo to, ką mes patys gebame padaryti, sukurti, ir ar tai bus pripažinta kitų. Tačiau ar susidūrus su tokia aplinkybe (pagalvokime ir apie save, apie tai, kiek prieštaravimų ir pralaimėjimų turime ar esame priversti patirti) įmanomas visiškai žmogiškas pasitenkinimas? Esame sukurti išskirtinumui, tikrai ne banalybei, gyvenimo idealas yra tai, kad išskirtinumas, t.y. toks didingumas, būtų patiriamas kasdienybėje, tame, kas įprasta. Tai, kas suteikia gyvenimui pasitenkinimo, yra duota, gyvenimui suteikia pasitenkinimo gyvas ryšys (tą išvydome Popiežiaus geste) su mylima esatimi, kuri yra duota, jau duota, trokštama, mylima Esatimi, nes tai įneša į gyvenimą, bet kokią gyvenimo akimirka, net sulaukus 86-erių, kai atrodo, jog žmogus pralaimėjo ir nebeturi laiko, įneša laukimą, tikrumą, naują pradžių; kas manęs laukia rytoj? Jei mano šiandiena yra ryšys su šia Esatimi, tuomet rytoj manęs laukia atradimas, smalsumas išvysti, kaip ši Esatis ir vėl man pasirodys, kaip ji vėl parodys savo pergalę.

Šis faktas lydėjo mūsų žingsnius, kaip ir Carron įvertinimai, ir tie vertinimai, kurie iškilo mūsų draugystės kelyje šiais metais, ypač Italijos atsakingųjų asamblėjos proga, kai tapo aišku, jog mūsų gyvenimo tvirtumo sąlyga yra toks pasitenkinimas, todėl tikrumas nėra tai, kad vienas žmogus žino viską ir blogiausiu atveju turi paaiškinti kitiems, tačiau gilumoje jis nieko nebesitiki, toks tikrumas yra arogantiškas. Ne, mūsų tikrumas yra smalsus. Tai pradinis tikrumas, kuris mus nuolat stumia į priekį. Dar kartą paskaitysiu Popiežiaus Pranciškaus laišką: „Todėl tampa aišku, jog tikėjimas nėra nesukalbamas, tačiau auga gyvendamas ir gerbdamas kitą. Tikintis žmogus nėra arogantiškas, priešingai, tiesa jį padaro nuolankų, nes jis suvokia, kad ne mums ji priklauso, bet mes esame jos apkabinami ir jai priklausome. Tikėjimo tikrumas mūsų nesukausto, bet kviečia į kelią, įgalina liudyti ir kurti dialogą su visais“.

Trumpai tariant, per šiuos metus viso to, ką išgyvenome, dėka supratau, kad tikrumas nereiškia, kad jau žinome, kaip viskas baigsis, bet kad norime tai atrasti. Nes Kristaus į mūsų gyvenimus atnešta tiesa yra esatis, Jo esatis. Taip pat Popiežius sako: „Netgi tiems, kas tiki, nekalbėčiau apie „absoliučią“ tiesą, jei absoliutu yra tai, kas neturi saitų, kas nėra ryšyje“. Tuo tarpu tiesa (ir mūsų išgyvenama patirtis tai paliudija) yra ryšys. Tačiau tai nėra teisinga vien tik mums, tai tikra visiems, net ir tiems, kurie tai neigia ar apie tai nežino. Todėl kartu su pirmuoju klausimu „Kaip galima gyventi“ išsyk gimė antrasis: „Koks yra mūsų uždavinys? Ką mes veikiame pasaulyje?“. Šių metų „Meeting‘e“ nuo pat pirmosios dienos buvome provokuojami klausimo „Corriere della Sera“ laikraštyje: norime tapti frakcija ar liudyti autentišką esatį?

Atsižvelgdami į tai, ką išgyvenome, klausiu: ką reiškia mūsų dalyvavimas pasaulyje?

Julian Carron. Kaip galima gyventi?

Šią vasarą, man besiruošiant Memores Domini rekolekcijoms, vyko Marijos Magdaličės šventė; liturgija pateikė du skaitinius, iš kurių labai aiškiai matyti, kaip Bažnyčia mus kviečia pažvelgti į šią moterį, pagal tai, kokį laukimą ji išgyveno, kokių lūkesčių turėjo. Pirmasis tekstas – tai ištrauka iš Giesmių Giesmės, apibūdinanti, koks yra gyvenimas tokio žmogaus kaip Marija: „Savo guoly per naktis ieškojau to, kurį myli mano širdis; ieškojau, bet jo neradau. „Turiu tad keltis ir išvaikščioti miestą – gatves ir aikštes, – turiu ieškoti to, kurį myli mano širdis“. Ieškojau, bet jo neradau. Užtikau panaktinius, apeinančius miestą. „Ar nematėte to, kurį myli mano širdis?“ (Gg 3,1-3). Klausiausi ir galvojau: kaip norėčiau turėti bent truputį tokios aistros! Nes Marija mums liudija apie tokią širdį, kurią kiekvienas iš mūsų savo esybės gilumoje trokšta turėti: kiekvieno iš mūsų „aš“ yra toks meilės, pajėgsiančios atlaikyti gyvenimo iššūkius, ieškojimas.

Skaitant Evangelijos ištrauką, mane nustebino tai, kad buvo galima atpažinti tuos du klausimus, kuriuos sau uždavėme šios vasaros darbui: „Kaip galima gyventi?“ ir „Kam mes esame pasaulyje?“.

„Pirmąją savaitės dieną, labai anksti, dar neišaušus, Marija Magdaličė atėjo pas kapą ir pamatė, kad akmuo nuverstas nuo rūšio angos. Ji nubėgo pas Simoną Petrą ir kitą mokinį, kurį Jėzus mylėjo, ir pranešė jiems: „Paėmė Viešpatį iš kapo, ir mes nežinome, kur jį padėjo“ (Jn 20,1-2).

„Marija stovėjo lauke palei kapą ir verkė [Toks yra gyvenimas. Kaip galima gyventi? Jei nerandi tos esaties, jei nerandi tos mylimos esaties, to, kurį myli tavo širdis, kiekvieną rytą teliktų verkti. Dienos metu išsiblaškome, tačiau gyvenimas ir toliau lieka apverktinas, jei nerandame to, kurį myli mūsų širdis, tos meilės, kuri pripildo prasmės, intensyvumo, gyvenimo šilumos]. Verkdamą ji pasilenkė į kapo vidų ir pamatė

du angelus baltais drabužiais, sėdinčius – vieną galvūgalyje, kitą kojų vietoje – ten, kur būta Jėzaus kūno. Jie paklausė ją: „Moterie, ko verki?“ Ji atsakė: „Kad paėmė mano Viešpatį ir nežinau, kur jį padėjo“. Tai tarusi, ji atsisuko ir pamatė stovintį Jėzų, bet nepažino, kad tai Jėzus. O jis tarė jai: „Moterie, ko verki? Ko ieškai?“ [Štai ryšys: „Ko ieškai?“. Ieškau to, kurį myli mano širdis, ieškau tos esaties, kuri užpildo gyvenimą, todėl Bažnyčia šia Giesmių Giesmės ištrauka, kalbančia apie moterį, ieškančią to, kurį myli jos širdis, įveda tokį žvilgsnį į Magdalietę]. Jinai, manydama, jog tai sodininkas, atsakė: „Gerbiamasis! Jei tamsta jį išnešei, pasakyk man, kur padėjai. Aš jį pasiimsiu“. Jėzus jai sako: „Marija!“ Ji atsigręžė ir sušuko hebrajiškai: „Rabuni!“ (Tai reiškia: „Mokytojau“). Jėzus jai tarė: „Nelaikyk manęs! Aš dar neįžengiau pas Tėvą. Verčiau eik pas mano brolius ir pasakyk jiems: 'Aš žengiu pas savo Tėvą ir jūsų Tėvą, pas savo Dievą ir jūsų Dievą'“. Marija Magdalietė nuėjo ir pranešė mokiniams, kad mačiusi Viešpatį ir ką jis jai sakęs“ (Jn 20,11-18).

Ši ištrauka pateikia atsakymą į abu klausimus: „Kaip galima gyventi?“ ir „Ką veikiame pasaulyje?“. Tik atsakiusi į pirmąjį, „Moterie, ko verki? Ko ieškai?“, t.y. tik atradusi tą esatį, kurios ieško ir kuri atsako į jos verksmą, Marija galėjo nubėgti ir pranešti kitiems: „Aš mačiau Viešpatį!“.

Mums tai didelė paguoda, kad taip atsitiko tokiam paprastam žmogui kaip Marija Magdalietė, nes mums parodo, jog nėra jokių išankstinių sąlygų, nereikia kažko sugebėti, nereikia ypatingų gabumų, kad Jo ieškotume. Tokios paieškos netgi gali būti užslėptos mūsų esybės gilumoje, po mūsų blogio ir užmaršumo griuvėsiais, tačiau niekas negali jų išvengti, kaip niekas negali sulaikyti tos moters, kad nebeieškotų. Kad atrastume savyje tokį lūkestį, nieko daugiau nereikia, vien „pradinio moralumo“, visiško atvirumo, visiško sutarimo su savimi pačiu, neatitolimo nuo savęs paties, kuris leistų ištarti: „Savo guoly per naktis ieškojau to, kurį myli mano širdis“, „Ar nematėte to, kurį myli mano širdis?“. Tokį pradinį atvirumą matome ir kituose Evangelijos personažuose, jie visi tokie pat paprasti žmonės kaip ir mes, tačiau jiems niekas negali sukliudyti Jo ieškoti, kaip Zachiejus, kuris iš smalsumo pamatyti Jėzų įsilipa į medį, arba Samarietė, kuri trokšta to vienintelio vandens, kuris galėtų numalšinti jos troškulį. Susidūrus su šiais Biblijos veikėjais nebelieka jokių pasiteisinimų: visi jie paprasti kaip ir mes, tačiau visi atkakliai Jo ieško, apibrėžti to ieškojimo ir aistros Jam, o tai nuginkluoja bet kokį mūsų susirūpinimą ir moralistinius pasiteisimus, kodėl mes Jo neieškome. Nei vienam nėra sunku įsivaizduoti, kas įvyko tiems žmonėms, kai Jėzus, pasilenkęs prie jų menkumo, juos pašaukė vardu. Kaip jie turėjo nustebti! Kaip stipriai turėjo įsižiebtį jų aistra Jam, noras Jo ieškoti!

„Marija!“ . Kaip turėjo suvirpėti Jėzaus žmogiškumas, kad ištartų jos vardą tokiu tonu, su tokiu akcentu, tokiu intensyvumu, tokiu familiarumu, jog Magdalietė iškart Jį atpažintų, vos prieš akimirką Jį palaikiusi sodininku. „Marija!“ . Tarsi visas Paslapties švelnumas būtų palietęs tą moterį per prisikėlusio Jėzaus žmogiškumą, nebeuždengtą, todėl nemažiau stiprų, priešingai, per tokį prisikėlusio Jėzaus žmogiškumą, kuris virpėjo dėl to, kad ta moteris yra. „Marija!“ . Tampa aišku, kodėl tą akimirką ji suprato, kas Jis yra. Ji suprato, nes Jis taip suvirpino jos žmogiškumą, kad ji pajuto tokį intensyvumą, pilnatvę, apie kokį negalėjo net pasvajoti, ir kurį galėjo pasiekti tik ryšyje su Juo. Be Jo ji niekada nebūtų sužinojusi, nei kas yra gyvenimas, nei kuo jis gali tapti, kokį pilnatvės intensyvumą gali įgauti.

Kas yra krikščionybė, jei ne ta esatis, virpanti dėl paprastos moters likimo, leidžianti jai suprasti, ką Jis atnešė, kas Jam yra gyvenimas? Kokia naujovė buvo atnešta į istoriją per tai, kaip Kristus tai išreiškia! Jėzus leido moteriai suprasti, kas yra krikščionybė, ištaręs „Marija!“ . Tokiu būdu išreiškiama būtis, „tikresnė būtis“, „tikresnė Marija“ atskleidžia tai moteriai, kas yra Jėzus. Ne kažkokia teorija ar kalbos, ar paaiškinimai, tačiau įvykis, kuris perkeitė visus, vienaip ar kitaip įėjusius į santykį su Juo, ir apie kurį Evangelijos kalba su nuginkluojančiu paprastumu, visiškai neįmantriai, paprasčiausiai ištariant vardą: „Marija!“ , „Zachiejau!“ , „Matai!“ . „Moterie, neverk!“ . Kaip Jis turėjo save išreikšti, kad tai taip paveiktų jų gyvenimus, kad jie nebepajęgtų kreiptis į nieką kitą, kad nebepajęgtų pažvelgti į tikrovę, į save pačius be tos Esaties, to balso, to intensyvumo, su kuriais buvo ištartas jų vardas.

Tampa aišku, kodėl įvyksta toks pasikeitimas, sutinkamas kiekviename Evangelijos puslapyje, susidūrus su tokia patirtimi. Deja, mes jau esame prie to pripratę ir dažnai nebereaguojame; tai jau savaimė suprantamas dalykas, tai, ką jau žinome! Tačiau nebūtinai taip yra, ir apie savo nuostabą mums liudija Popiežius Pranciškus: „Geriausias apibendrinimas, kuris ateina tiesiai iš mano širdies ir man atrodo pats tikriausias, yra toks: esu nusidėjėlis, į kurį pažvelgė Viešpats. Esu tas, į kurį pažvelgė Viešpats“.

Tas įvykis, unikalus žvilgsnis į kitą, Jėzaus „Aš“, užmezgantis ryšį su Marijos „tu“ ir leidžiantis jai tapti pačia savimi, tas „Marija!“, perkeitęs tą moterį, tas ją užvaldęs ilgesys matosi iš to, kaip ji atsako: „Rabuni!“, „Mokytojau!“. Šv. Jonas Evangelijoje nuovokiai pastebi: „Ji atsigręžė“, išgirdusi savo vardą. Štai kas yra atsivertimas, tikrai ne moralizmas! Atsivertimas yra atpažinimas: „Mokytojau!“. Tai atsakymas meilei To, kuris, ištardamas mūsų vardą su tokia intensyvia meile, kokios nesame regėję, mums atskleidžia, kas iš tiesų esame. Atpažinimas yra atsakymas į Jo meilę tai moteriai, sužadinančią moters gebėjimą mylėti, nes Jis ją pašaukė vardu ir iš to atsirado naujas ryšys su viskuo, vadinamas „skaistumu“: „Nelaikyk manęs“, sako Jėzus Magdaliai, tau to nereikia. Joks kitas dalykas negali prilygti akimirksniui tokio meilės intensyvumo, kokį Magdaliatė išgyveno su Jėzumi.

Tik toks stiprus susijaudinimas leidžia jai kreiptis į Jėzų su tokia meile, su kokia ištaria „Rabuni!“, „Mokytojau!“. Marijos atsakymas gimsta iš to, kaip ji pasijaučia, kai ištariamasis jos vardas, ištryksta iš to unikalios perkeitimo, kurį Jėzus suteikia. Tai tikrai ne moralizmas! Apie tai negalėtume nė pasvajoti! Patyrusi tokį stiprų susijaudinimą dėl būties, išreikštos per Jėzų, ji nebegalėjo neištarti „Mokytojau!“ su visa meile.

Įvykis, kurio kiekvienas žmogus nesąmoningai laukia

Ilgesys, kurį savyje pajuto ta moteris, kuris prieš tai glūdėjo Jėzaus žmogiškume, virpančiame dėl jos, ir kuris tapo kūnu, kad pasireikštų per Jo kūną, per Jo susijaudinimą, per Jo žvilgsnį, per tai, kaip Jis kalbėjo, per Jo balso toną – tai yra ta naujiena, kuri buvo įnešta į istoriją ir kurios šiandien, taip pat kaip vakar, žmogus, kiekvienas iš mūsų laukia. Kun. Giussani per Sinodą 1987 metais pasakė: „Šių dienų žmogus turbūt nesąmoningai laukia patirti susitikimą su žmonėmis, kuriems Kristaus faktas yra tokia reali patirtis,

kad keičia jų gyvenimą. Tik žmogiškas susidūrimas gali supurtyti šiandieninį žmogų: toks įvykis, kuris tarsi atkartotų tą pirminį įvykį, kai Jėzus pakėlė akis ir pasakė: „Zachiejau, lipk žemyn, man reikia apsilankyti tavo namuose“.

Būtent toks įvykis paveikė ir mus. Per kun. Giussani asmenį tas pradinis įvykis, pradinio įvykio aidas pasiekė mus, per jo žmogiškumą ir virpėjimą dėl Kristaus, mes esame to liudininkai, nes daugumos iš mūsų čia nebūtų, jei nebūtume prisilietę, jei nebūtume užvaldyti to, kaip jis mums kalbėjo apie Kristų. Galėsime dar sąmoningiau suvokti, kas mums įvyko susitikus kun. Giussani, skaitydami jo biografiją, kuri nuo šiol mums yra pasiekama. Tai jo dėka mus šiandien pasiekia tas virpėjimas, kuris pasiekė Mariją, tas pats kaip tada, ne „toks, kaip“ tada, bet tas pats, tas pats įvykis, pasiekęs Mariją. Kiekvienas turime pažvelgti į savo patirtį, turime prisiminti tą pirmąjį postūmį ir jo ištakas, kad pamatytume, kaip būtent ten gimė pirmoji aušra, pirmasis troškimas priklausyti Kristui. Iš niekur kitur nekyla priklausymas, tik iš krikščionybės, išgyvenamos kaip dabarties įvykis, patirties. To užteko, kad mums kiltų beprotiškas noras tapti „Jo“.

Kaip visada kun. Giussani mums padeda geriau suvokti viso to, kas mums įvyko svarbą; „kas yra krikščionybė, jei ne naujo žmogaus įvykis, kuris jį paverčia nauju veikėju pasaulio scenoje?“. Nes svarbiausia yra tai, kad įvyktų, kad būtų sukurtas, kad gimtų naujas kūriny.

Naujo pažinimo pradžia

Tik jei tokia galinga esatis užvaldo mūsų gyvenimą, mums nebereikia prisidengti veido, kad apsigintume nuo aplinkybių smogiama smūgių ir taip bandyti išgyventi. O vis dėlto dažnai esame tokie sužeisti aplinkybių smūgio, kad nustojame eję pažinimo keliu, tuomet viskas ima dusinti, tarsi tikrovę matytume tik per žaizdos skylę. Kaip Marija, žvelgusi į tikrovę per savo ašaras ir nieko daugiau nebematė: ji net neatpažino Jėzaus. Tuomet pasirodė Jis, pašaukė ją vardu, ir viskas prasidėjo iš naujo, tai leido Jį atpažinti, pažvelgti į tikrovę kitaip, nes jo Esatis yra stipresnė už bet kokią žaizdą ir bet kokias ašaras; tuomet atveriamos mūsų akys, kad pamatytume tikrą realybę. „Į jį buvo pažvelgta ir jis praregėjo“: taip Šv. Augustinas kalbėjo apie Zachiejų. Draugai, kaip pasikeistų gyvenimas, jei įsileistume tokį žvilgsnį, kaip bebūtume sužeisti.

Todėl kun. Giussani taip atkakliai tvirtina, jog Jėzus įėjo į istoriją tam, kad mus ugdytų iš tiesų pažinti tikrovę, nes mes galvojame, kad jau žinome, kas yra tikrovė, tačiau be Jo mus apima baimė, aplinkybės mus sustabdo ir ima dusinti. O su Jėzumi viskas atsiveria, tarsi Jis saktų: „Aš atėjau tam, kad jus ugdyčiau tikram ryšiui su tikrove, tokiai laikysenai, kuri suteikia naują žvilgsnį į tikrovę“. Jei mes to nepatiriame, jei nuolat neįsileidžiame Jo žvilgsnio, Jo esaties, tikrovę išgyvename kaip visi. Tik jei Jėzus įeina ir padaro įmanomą naują pažinimą, mes galime įnešti į pasaulį naują būdą išgyventi tikrovę. Visos aplinkybės mums duotos būtent dėl šito, kad pamatytume, kas yra Jėzus: Esatis, kuri mums leidžia naujai, kitaip išgyventi tikrovę. Taip atrandame, kad aplinkybės nėra kupinos prieštaravimų, kaip dažnai mums atrodo, nes nesugebame įžvelgti jų vidinio žavesio, mus visiškai užvaldo žaizda; tuomet mes jas susiauriname, nes manomės žiną, ką tam tikrai aplinkybė reiškia, manomės žiną, kad joje nieko naujo nebeatrasime, ją reikia tik stengtis pakęsti, taip lieka tik moralistinės pastangos įsitikinti, kad esame pajėgūs ištvirti tokį dusulį.

Tačiau jei įvyksta tokia Esatis, kaip įvyko Magdalietei, pažinimo kelias nesustoja, atsiveria žvilgsnis, nes mes esame daug daugiau nei vien atsakymų bet kokiems prieštaravimams ar iššūkiams turėjimas, mes turime tikrąjį atsakymą; tačiau turėti tikrąjį atsakymą nereiškia, kaip mes galvojame, turėti instrukcijas kaip gyventi, nes tokios gyvenimo instrukcijos tapo kūnu, yra Esatis, Žodis, jose įrašyta esatis, įrašytas Tu, tas Tu, kuris pasiekė Mariją. Todėl tikrovės negalima suprasti, jei ji atsiejama, jei nėra ryšio. Kaip rašė Popiežius Pranciškus Eugenijui Scalfari: „Pagal krikščioniškąjį tikėjimą, tiesa ir Dievo meilė mums yra Jėzuje Kristuje. Taigi, tiesa yra ryšys! Kaip vaikui: vaikas supranta, kad daug ko nežino, tačiau vieną dalyką tikrai žino: kad tėtis ir mama žino, tuomet kokios dar problemos! Jei esu tikras (tokia yra tikrumo, apie kurį kalbėjo Davide Prosperi, vertė) dėl Esaties, užvaldančios gyvenimą, galiu pasitikti bet kokią aplinkybę, žaizdą, prieštaravimą, smūgį, puolimą, nes visa tai mane atveria laukti, koku būdu Paslaptis pasirodys, kad man duotų atsakymo užuominą, ir kad lydėtų mane net ir į pačią tamsą, o tai įvyks pagal Kito, ne mano, planą.

Visiškai kitaip žvelgia į tikrovę tas, kas turi neatsakytų klausimų, nes tuomet melsdamasis rytmetinę maldą, laikydamasis tylos, klausydamas draugo, gerdamas kavą, skaitydamas laikraštį siekia atrasti, pastebėti bent trupinėlių tiesos, pasirodysiančios jo kelyje. Taip viskas tampa įdomu, nes jei neturėčiau klausimo, jei neturėčiau žaizdos, jei nebūčiau visiškai atviras, aš net nepastebėčiau tiesos, net nepagalvočiau. Dėl to mūsų einamas kelias yra labai žmogiškas, sudarytas ne iš haliucinacijų ar vizijų; tai – „pažinimo nuotykis“, leidžiantis vis labiau pastebėti žavesį, esantį bet kokiam ribotume, sunkume, nes bet koks prieštaravimas ar aplinkybė, net ir labai skausmingi, savyje talpina kažką tikro, kitaip jų nebūtų.

Kam mes esame pasaulyje?

Dėl tokios patirties galime atsakyti į klausimą: „Ką turime veikti pasaulyje?“. Mes vis geriau suvokiame, ne „nepaisant aplinkybių“, bet būtent per jas, kokia yra mūsų užduotis. Kaip ir visuomet įvykdavo judėjimo istorijoje, apie tai mums primena ir kun. Giussani, dabar galime dar geriau suprasti, ką jis pasakė 1976-aisiais, nes šiais metais pamatėme rezultatus po to, kai judėjimas išgyveno tokias akimirkas, kai paaiškėjo, ką reiškia mūsų buvimas pasaulyje. Tuomet jis pasakė, kad yra du būdai būti tikrovėje: kaip „reaktyvi esatis“, kuri kyla iš mūsų reakcijos, arba kaip „autentiška esatis“, kuri gimsta iš to, kas mums įvyko.

„Reaktyvi reiškia apibrėžta to, kas nesame mes, veiksmų: kai realybėje save pateikiame pasinaudodami iniciatyvomis, kalbomis, įrankiais, kurie nekyla iš mūsų naujo asmens, bet kuriuos išprovokuoja priešininkų naudojami žodžiai, įrankiai, jų nuostatos ir elgesys“. Kadangi „varžybos vyksta kito aikštelėje“, kurią apibrėžia kiti, „neišvengiamai reaktyvi esatis padaro vieną iš dviejų klaidų: arba tampa reaguojančia esatimi, kuri prisiriša prie savo pozicijos kaip prie formos, kurios turinys, deja, nėra toks aiškus, kad taptų gyvenimu; arba tai tiesiog kitų imitavimas“. O „unikali esatis yra mūsų autentiškumo esatis“. T.y. esatis yra bendrystės su Kristumi ir tarp mūsų įgyvendinimas. Tai, ką Marija, Matas, Zachiejus įneša į tikrovę, yra pozicija, kurią apibrėžia bendrystė su Juo, kurią sukūrė Jo susijaudinimas, išreikštas ištarus jų vardus. Kai tai įvyksta kiekvienam iš mūsų, bendrystė tarp mūsų pasireiškia kaip mūsų autentiška esatis.

Autentiška esatis

„Esatis yra autentiška, kai ji kyla iš sąmoningo savo tapatybės suvokimo ir prisirišimo prie jos, ir kai joje atranda savo stiprybę“, nes būtent tai iš tiesų suteikia gyvenimui pasitenkinimo, kaip visada sakydavo kun. Giussani, cituodamas Šv. Tomą: „Žmogaus gyvenimas glūdi meilėje, kuri iš esmės jį palaiko ir kurioje jis randa patį didžiausią pasitenkinimą“. Mūsų gyvenimo konsistencija glūdi ten, kur randame patį didžiausią pasitenkinimą.

Kokia yra mūsų tapatybė? „*Tapatybė yra žinoti, kas esame ir kodėl egzistuojame*, su orumu, kuris mums suteikia teisę tikėtis, kad mūsų buvimas yra „gėris“ mūsų gyvenimui ir visam pasauliui“. O kas mes esame? „Juk jūs visi tikėjimu esate Dievo vaikai Kristuje Jėzuje ir visi, kurie esate pakrikštyti Kristuje, apsivilkote Kristumi. Nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje!“ (Gal 3,26-28). Tačiau tai, kas įvyko per Krikštą, mums tapo istoriškai ir sąmoningai suvokiama susitikus judėjimą; tik tada supratome svarbą to, kas mums buvo įvykę, tos kovos, kurią Kristus pradėjo mumyse per Krikštą, kad mus užkariautų, kaip *vir pugnator* (narsus galiūnas). Mes tai supratome, kai susitikę judėjimą buvome užkariauti per tai, kaip buvo ištartas mūsų vardas. Tuomet supratome, ką turėjo omenyje šv. Paulius, sakydamas: „Jūs, kurie buvote patraukti, apsivilkote Kristumi“ (pgl. Gal 3,27).

„Ne jūs mane išsirinkote, bet aš jus išsirinkau“ (Jn 15,16). „Tai – objektyvus pasirinkimas, kurio nebegali nusikratyti, persismelkimas į mūsų būtį, kuris nuo mūsų nepriklauso ir kurio nebegalime panaikinti [tai yra mūsų tapatybė]. Nėra didesnio kultūrinio perversmo už tokią asmens sampratą, nes jo prasmė ir konsistencija yra vienybė su Kristumi, su Kitu, o per ją ir su visais tais, kuriuos Jis pagauna, su visais tais, kuriuos Tėvas atiduoda į Jo rankas“. Turime tai suprasti, nes, kaip matome savo gyvenime, tokia žmogaus samprata (o ji yra tokia tik dėl to, kad yra Tas, kuris pakartoja mūsų vardą, kitaip mes ir toliau verktume dėl

to, kad gyvename) nėra kažkas abstraktaus, tai greičiau patirtis, o ne samprata; iš to gimsta tokia savimonė, kuri gimė Marijai, kuri nebegalėjo žiūrėti į save kaip anksčiau, ji buvo visiškai paveikta to „Marija!“.

„*Mūsų tapatybė – tai susitapatinimas su Kristumi*. Susitapatinimas su Kristumi [apsivilkote Kristumi] yra mūsų asmenį sudaranti dimensija. Jei Kristus apibrėžia mano asmenybę, jūs, Kristaus pagautieji, taip pat patenkate į mano asmenybės dimensiją. Todėl ar aš kambaryje būčiau vienas, ar trise susitiktume mokytis, ar dvidešimt valgykloje, visur ir visada tokia yra mūsų tapatybė. Todėl problema yra mūsų savimonė, kas sudaro mūsų savęs suvokimą: „Gyvenu, bet ne aš, o Tu gyveni manyje“ [todėl mūsų tapatybė pasireiškia per naują savimonę]. Tai yra tikrasis *naujas žmogus* pasaulyje, toks naujas žmogus, apie kurį svajojo Che Guevara ir kuris tapo apgaulingu kultūrinių perversmų pretekstu, kuriuo pasinaudodama valdžia stengėsi ir tebesistengia suimti tautą į savo rankas, kad ją pavergtų pagal savo ideologiją. Naujas žmogus negimsta iš nuoseklumo, bet iš *naujos savimonės*“.

„*Mūsų tapatybė pasireiškia per naują patirtį* [per tai, kaip išgyvename bet kokią aplinkybę ar tikrovės iššūkį] mummyse ir tarp mūsų: tai – *prisirišimo prie Kristaus ir Bažnyčios slėpinio patirtis, kuri mūsų vienybėje įgauna konkretumą*. Tapatybė – tai gyva prisirišimo prie Kristaus ir prie mūsų vienybės patirtis“.

„Žodis „prisirišimas“ yra pats plačiausias ir talpinantis visą mūsų ekspresiją. Jis nurodo greičiau „prisišliejimą“, kuris gimsta iš vertingumo įvertinimo, iš pripažinimo to, kas yra mummyse ir tarp mūsų, nei tam tikrą sentimentalų, laikiną, tarsi vėjo blaškomą lapą, lengvumą. Tik jei būsime ištikimi vertinimui, t.y. ištikimi tikėjime, su amžiumi toks prisirišimas tik stiprės, taps didingas, virpantis ir galingas“.

Faktas, kuriame galima būtų paskęsti

„Tokia gyva Kristaus yra mūsų vienybės patirtis tampa vieta *vilčiai*, todėl galima *mėgautis* gyvenimu ir pražysta *džiaugsmas*, kuris neturi nieko pamiršti ar paneigti, kad taptų įmanomas. Taip pat tai yra vieta, kur atgaunamas *troškimas pakeisti savo gyvenimą*, troškimas, kad mano gyvenimas būtų nuoseklus, keistųsi pagal tai, kuo jis iš tiesų yra, kad taptų vertas Tikrovės, kuri jam duota“.

„Kristaus ir mūsų vienybės patirtyje apsigyvena noras keisti savo gyvenimą [ne rasti pateisinimą mūsų klaidoms!]. Tai yra priešinga moralizmui: ne tam tikras įstatymas, prie kurio reikia prisitaikyti, tačiau meilė, kuriai reikia paklusti, esatis, kurią reikia sekti vis labiau, visu savimi, faktas, kuriame tikrai reikia paskęsti [kad būtume visiškai apsupti tos begalinės ir beribės meilės: „faktas, kuriame tikrai reikia paskęsti“]. Toks santūrus, subalansuotas ir kartu aistringas troškimas pasikeisti tampa kasdienine tikrove [troškimas būti Jo, vis labiau Jam priklausyti, nuolat Jo ieškoti], kurios netemdo moralizmo ar perdėto pamaldumo šešėlis, tai – meilė savo būties tiesai [kaip ieškančiųjų to, kurį myli mūsų širdis], maloni ir nepatogi kaip troškulys“.

Tačiau visa tai turi subręsti, nes vis dar esame pasimetę, visada sakydavo kun. Giussani. Jei tokia mažytė, embrioninė pradžia nesubręsta, bus nublokšta pirmosios audros. Mes neatsilaikysime, jei „tas pradinis akcentas netaps brandus: nebepajėgsime kaip krikščionys nešti ant pečių milžiniškos krūvos darbų, atsakomybių ir vargų, kuriems esame pakviesti. Žmonių „nesutirština“ iniciatyvos [ne tai suteikia konsistenciją], „tirštumą“ suteikia tikras esaties akcentas, kuri mums duoda Tikrovę, esanti tarp mūsų ir „mūsų“: Kristus ir Jo slėpinys, kurį regime per savo vienybę“.

„Kalbant toliau apie esaties idėją, reikėtų iš naujo apibrėžti mūsų bendruomenę. Bendruomenė nėra žmonių sutirštėjimas iniciatyvoms įgyvendinti, ir ne pastangos suorganizuoti partiją: *bendruomenė yra vieta, kur iš tiesų kuriamas mūsų asmuo*, t.y. tikėjimo brandumas [kiekvienas turime nuspręsti, ar sekti kun. Giussani ar tai, ką mes galvojame apie Giussani pasakytus dalykus]“.

„Bendruomenės tikslas yra *sukurti tikėjime suaugusius žmones*. Būtent suaugusių tikėjime žmonių taip reikia pasauliui, ne puikių specialistų ar kompetentingų darbininkų, nes tokių visuomenėje yra pilna, tačiau būtų galima iš esmės pasiginčyti dėl jų gebėjimo sukurti žmonių“.

„Metodas, kurio dėka bendruomenė tampa ta vieta, kur sukuriamas asmens tikėjimo brandumas, yra sekimas. „*Sekti* reiškia susitapatinti su tais žmonėmis, kurie brandžiau išgyvena tikėjimą, įsitraukti į gyvą patirtį, kuri mums perduoda (*tradit*, tradicija) savo gyvybingumą ir skonį [tai reiškia paskęsti gyvoje patirtyje, faktuose]. Tas gyvybingumas ir skonis į mus nepatenka per pamąstymus ar kaip loginės sekos rezultatas, o tarsi osmoso būdu: atnaujinta širdis kalba mūsų širdžiai, kito širdis ima virpėti mūsų gyvenime“

[nieko panašaus į „sekti instrukcijas“ arba „daryti tik tai, ką liepia kiti“. Tai Kito širdis, kuri ima virpėti mūsų širdyje].

„Taip gimsta esminė mūsų mokymo idėja apie *autoritetą*: tikru autoritetu mums yra tie žmonės, kurie mus įtraukia savo širdimi, savo dinamiškumu ir malonumu, kurie atsiranda iš tikėjimo. Tuomet *tikrasis autoritetas apibrėžiamas lygiai taip pat kaip ir draugystė*“.

„Tikra draugystė yra *palyda į mūsų likimą* [todėl visuomet pagalvoju apie Petrą ir Joną, tokius panašius į mus, plačiai atsimerkusius, bėgančius prie kapo, kartu siekiančius likimo. Kiekvienas galime tai palyginti su ta draugystės samprata, kurią paprastai naudojame. Kartu siekti likimo. Ne „ne draugystė“, o kokia draugystė!]. Tai nėra temperamento klausimas: tikrai draugystė jaučiama iš žodžio esmės ir esaties gesto“. Svarbu, kad viskas įeity į tokį gyvenimą, „tikėjimas tampa kaip konkretaus gyvenimo „reagentas“, kol mums atskleidžia tapatumą tarp tikėjimo ir tikresnio žmogiškumo [taip galime įsitikinti, kad gyvenant tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris dėl mūsų atidavė gyvenimą, viskas tampa tikra]: tikėjimo dėka žmogiškumas tampa tikresnis [arba tai tampa vis tikresne mūsų patirtimi, arba mes ir toliau „liekame“ judėjime, tačiau mūsų širdis būna nukreipta kitur, ne iš piktumo, tiesiog mūsų tai nepagauna]“.

„Viskas mumyse turi tapti tikra, todėl mums duotas laikas. Tikrumo ieškojimas yra nuotykis, dėl kurio laikas tapo istorija“, savo vertę įgauna per tam tikrą laiką. Kitaip mes pasiduodame „utopijos pagundai“, t.y. sutelkiame, paslystame sutelkdami „savo viltį ir orumą į „projektą“, kurį sukuriame patys“.

Tai, kas išgelbsti žmogų

Atėjęs iki čia, kun. Giussani išvardina visus žingsnius judėjimo istorijoje ir sako: „Mes neatėjome į mokyklą, stengdamiesi suformuluoti alternatyvų projektą mokyklai [būkite dėmesingi]. Mes atėjome *sąmoningai suvokdami, kad atnešame Tai, kas išgelbsti žmogų net ir mokykloje*“. Tą patį galime pasakyti apie viską. Tada jis pasakoja, kaip tai paskendo rūke 1963-1964 ir 1968-aisiais. Štai ką jis sako: ką išdavė tie, kurie pasitraukė, kurie nebuvo ištikimi tai autentiškai pradžiai? Ką jie išdavė? Esatį. Ką mes išduodame?

Esatį, jei nesame prisirišę prie pradžios. Tai ne „nebūtis“, nes galime visko pripildyti gyvenimą, kaip jie pripildydavo iniciatyvų. Ką jie išdavė? Ką mes išduodame? Esatį, ne nebūtį. „Mūsų planas pakeitė esatį“. Dabar gerai suprantame. Matėme, kokios naudos gavome leisdamiės į tam tikrus susidūrimus, tačiau tik dabar imame vis geriau suprasti, kiek daug praradome, esaties atžvilgiu, autentiškos esaties, savo originalumo atžvilgiu. Turime apsispręsti, ar tapti frakcija, ar autentiška esatimi. Tai nereiškia, kad norint būti visų, reikia nebūti niekieno. Priešingai. Kad būtume visų, reikia būti Kito, nes tik Jis gali mums suteikti tokį pasitenkinimą, apie kokį kalbėjo Davide, kuris mus išlaisvina tapti savimi, autentiška, o ne reaktyvia esatimi.

Ką turime daryti pasaulyje? Kun. Giussani tęsia: „*Tikroji naujiena yra esatis kaip sąmoningas suvokimas, jog savyje nešiojamės kažką galutinio, galutinį pasaulio vertinimą, pasaulio ir žmogiškumo tiesą, kuri pasireiškia per mūsų vienybę. Naujiena yra esatis kaip sąmoningas suvokimas, kad mūsų vienybė yra pasaulio atgimimo ir išsilaisvinimo įrankis*“. To negalime pakeisti jokių vaizdiniu ar projektu, kurį sugalvojame patys. Kaip rašė kardinolas Scola savo pastarajame Pastoraciniame laiške: „Tai – ne projektas, ir tikrai ne išskaičiavimas. Krikščionys, kupini dėkingumo, siekia „grąžinti“ tą dovaną, kurią nepelnytai gavo ir apie kurią reikia skelbti su tokiu pat neatlygintumu“.

Kodėl kyla pagunda tikėjimą iškeisti į savo planus? Nes manome, kad tikėjimas, krikščioniškos bendruomenės esatis neturi pakankamai įtakos, nepajėgia pakeisti tikrovės, todėl galvojame, kad mums reikia kažko pridėti, ne tam, kad išreikštume tai, kas esame (nes tai neišvengiamai pasirodo), o kad papildytume, tarsi tikėjimui kažko trūktų, kad jis būtų konkretus, tarsi Jėzui kažko trūktų ir reiktų Jį papildyti, kad apie Save paliudytų; taip galvojo visi tie, kurie manė, jog krikščionybės kaip tradicijos nepakanka, kad būtume esatis, ir mes kartais galvojame, kad judėjimo neužtenka. Todėl turime vertingą progą atsakyti į klausimą: kas esame? Kam esame pasaulyje?

„*Naujiena – tai įvykstantis naujas prisirišimas ir naujas žmogiškumas, prasidedantis naujas pasaulis, kuriuo esame mes. Naujiena kyla ne iš einančių priešakyje, bet iš Izraelio likučių, iš vienybės tarp tų, kuriems tai, kas įvyko, yra viskas* [ne dalelė, prie kurios reikia kažką pridėti; tai, kas įvyko, yra viskas!] ir kurie telaukia, kad atsiskleistų pažadas, kad išsipildytų tai, kas glūdi tame, kas įvyko. Taigi, naujiena yra ne siekiamybė ateityje, ne kultūrinis, socialinis ar politinis projektas, naujiena yra esatis“. Kokią svarbą dabar įgauna šie žodžiai! Kasdien mums tai paliudija Popiežius Pranciškus: jam nereikia nieko kito, kad beginklis atskleistų save visiems, nes „kalbant apie esatį, nenorima pasakyti, jog nereikia pasireikšti“ [tai visai kas kita].

Skirtumas glūdi tame, kaip pasireiškiamo.

„Utopija pasireiškia per kalbas, projektus ir nerimastingą įrankių bei organizacinių formų ieškojimą. Esatis pasireiškia per veikiančią draugystę, per gestus, kupinus naujo žmogiškumo, apimančio viską, naudojančio viską (suolą, mokslą, bandymą reformuoti universitetą, ir t.t.), kurie pirmiausia yra tikro žmogiškumo, t.y. artimo meilės gestai. Neįmanoma sukurti naujos tikrovės kalbomis ar organizaciniais projektais, bet tik išgyvenant naujo žmogiškumo gestus dabartyje“. Kiekvienas iš mūsų, kiekviena bendruomenė turi pagalvoti apie tai, kaip galime įnešti į realybę tikro žmogiškumo, t.y. artimo meilės gestų. Vadinasi, reikia ne „nusikratyti atsakomybės“, bet naujai suvokti, kas yra atsakomybė. „Pasakiau, kas turėtų atsitikti, tam, kad daugiau dirbtume, kad labiau paveiktume tikrovę, ir su vis didesniu džiaugsmu, ne su įtampa ir nusivylimu, kurie mus atskiria vienus nuo kitų. Mūsų laukianti užduotis yra išreikšti sąmoningą esatį, pajėgią kritiškai ir sistemiškai mąstyti. Tokia užduotis reikalauja darbo. *Dirbti reiškia įnešti savo tapatybę ir gyvenimo materialumą. Mano tapatybė, persismelkusi į gyvenimo materialumą, t.y. patekusi į tai, kas sudaro sąlygas mano egzistencijai, ima dirbti ir leidžia man veikti*“.

Visus šiuos dalykus kun. Giussani pasakė 1976-aisiais metais, tačiau 1990-aisiais jis ir vėl atkakliai prie to sugrįžta ir dar radikaliau įvardija problemą: „Po Ekimos (rekolekcijų) 1976-aisiais metais, kurios pavadinimas buvo „Nuo utopijos iki esaties“, buvo nueitas ilgas kelias, kuris dabar mus skatina iki galo išsiaiškinti ir išgryninti žodį esatis: būtina jį išsiaiškinti iki galo ir išgryninti, nes esatis glūdi asmenyje, išskirtinai tik asmenyje, tavyje. Esatis sutampa su tavuoju „aš“. Esatis gimsta ir glūdi asmenyje. O tai, kas apibrėžia žmogų kaip esaties veikėją, yra tikėjimo tikrumas [tai gerai matome pažiūrėję į Popiežių

Pranciškų], toks sąmonės skaidrumas, kuris vadinamas tikėjimu, toks sąmonės skaidrumas, kuris paprastai vadinamas protingumu, nes tikėjimas yra esminis protingumo aspektas, tai – protas, pasiekiantis savo galutinį horizontą, kuris nurodo jo likimą, nurodo tai, kas jį sudaro, nurodo tiesą, nurodo, kur yra gėris ir teisingumas, nurodo didžiąją esatį, tą didingą esatį, kuri leidžia naudojant dalykus juos perkeisti, dėl kurios viskas tampa gražu, teisinga, gera, ir viskas susitvarko ramybėje. Esaties glūdi žmoguje, ji gimsta ir glūdi žmoguje, o žmogus yra tikrovės suvokimas, pasiekiantis tikrąjį jos horizontą“.

Būtent dėl to du klausimai – „Kaip galima gyventi?“ ir „Kam mes esame pasaulyje?“ – iškyla kartu. Tai, kas juos sujungia, yra asmuo, nes galime save apgaudinėti, pripildydami gyvenimą iniciatyvų, kad išvengtume atsivertimo į Jį. Tačiau visai kas kita yra tuomet, kai tos iniciatyvos tampa mūsų atsivertimo, mūsų priklausymo Jam išraiška. Kaip mums primena kun. Giussani, „Kristaus esatis į įprastą gyvenimą įneša vis stipriau plakančią širdį: susijaudinimas dėl Jo esaties tampa susijaudinimu kasdieniniame gyvenime ir apšviečia, padaro jautresnę, gražesnę, švelnesnę gyvenimo tėkmę. Nėra nieko nereikalingo, nėra nieko svetimo, nes nėra nieko, kas būtų svetima tavo likimui, todėl nėra nieko, ko negalėtum pamilti [ne pakęsti, bet pamilti!], viską pamilti, gimsta meilė viskam, viskam, ir tai turi nuostabių pasekmių: pagarbą tam, ką darai, tikslumą, atsidavimą savo konkrečiam darbui, atkaklumą siekiant jį užbaigti; tampa nenuilstantis“.

Kaip rašoma ištraukoje iš pranašo Izaijo knygos: „Net jaunuoliai pailsta ir pavargsta, vaikinai klupte klumpa, bet tie, kurie pasitiki Viešpačiu, atgaus jėgas, pakils tarsi arų sparnais, – nepavargęs bėgdami, nepails eidami“ (Iz 40, 30-31).

Kuriantis džiugesys

Kai šitai įsiskverbia į mūsų būties gelmes, gyvenimas prisipildo džiaugsmo. Tai tarsi lakmuso popierėlis, kurį mums duoda kun. Giussani. Kiek tikrai laimingų žmonių pažįstame? Nes be džiugesio nėra kūrybos, nėra esaties. Džiugesys susieja abu klausimus „Kaip galima gyventi?“ ir „Kam mes esame pasaulyje?“, nes be atsakymo į pirmąjį nėra atsakymo ir į antrąjį, taigi, nesame džiugūs. Kun. Giussani atkakliai tvirtina, kad sąlyga kurti yra džiugesys: „Džiugesys yra tikrumo dėl laimės, dėl Amžinybės, atgarsis, kurį sudaro tikrumas ir pasiryžimas eiti [tikrumas, kuris skatina leisti į kelią], sąmoningas kelio, į kurį leidžiamės, suvokimas. Su tokiu džiugesiu galima į viską pažvelgti su simpatija [su džiugesiu, su tokiu džiugesiu įmanoma kurti kitaip], nes pažvelgti su simpatija į tą, kuris mums antipatiškas, reiškia sukurti kažką naujo pasaulyje, sukurti naują įvykį. Džiugesys yra sąlyga, leidžianti kurti, džiaugsmas yra sąlyga vaisingumui. Džiugesys yra nepakeičiamas tam, kad kurtume kitokį pasaulį, kitokį žmogiškumą. Turime prieš akis asmenį, kuris šiuo atžvilgiu mums turėtų būti paguoda arba tikrumas, tai – Motina Teresė iš Kalkutos. Jos džiugesys yra kuriantis ir vaisingas: vos pajudinus pirštą, ji būtinai sukuria kažką naujo. Jos džiugesys – tai ne sustingęs žandikaulis su dirbtine šypsena, ne, ne, ne! Ji visa savimi išgyvena skausmą, kaip Kristaus veidas. Tačiau liūdesys, būdamas laikina sąlyga, yra sąlyga eiti į priekį, todėl net ir mūsų blogis negali atimti džiugesio; džiugesys yra tarsi kaktuso žiedas, kuris pasinaudodamas augalu, pilnu spyglių, sukuria kažką gražaus“.